

Rolnummer 6516
Arrest nr. 130/2017 van 9 november 2017

ARREST

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 135, § 1, van het Wetboek van strafvordering, gesteld door de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Gent.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters E. De Groot en J. Spreutels, en de rechters J.-P. Snappe, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul en R. Leysen, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter E. De Groot,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging

Bij arrest van 15 september 2016 in zake de nv « Consult & Venture » en anderen, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 23 september 2016, heeft de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Gent de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schendt artikel 135, § 1, van het Wetboek van Strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in die zin geïnterpreteerd dat het openbaar ministerie een onbeperkt recht van hoger beroep heeft tegen alle beschikkingen van de raadkamer zonder dat hierbij een bijzonder juridisch belang moet aangetoond worden, en dit in het licht van het fundamenteel verschil dat bestaat tussen het openbaar ministerie en de andere partijen in het strafproces en dat berust op een objectief criterium, meer bepaald het vervullen van opdrachten van openbare dienst, in het belang van de gemeenschap, met betrekking tot de opsporing en vervolging van misdrijven, en het vorderen van de toepassing van de strafwet, terwijl de andere procespartijen hun persoonlijk belang verdedigen ?

2. Schendt artikel 135, § 1, van het Wetboek van Strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in die zin geïnterpreteerd dat het openbaar ministerie een onbeperkt recht van hoger beroep heeft tegen een beschikking van de raadkamer waarbij tot verwijzing van een of meerdere inverdinkinggestelden wordt besloten en dit terwijl het openbaar ministerie de buitenvervolginstelling van deze inverdinkinggestelde(n) vorderde, aangenomen dat het openbaar ministerie moet beschikken over een bijzonder juridisch belang als algemene voorwaarde voor de ontvankelijkheid van het rechtsmiddel, en dit in het licht van het fundamenteel verschil dat bestaat tussen het openbaar ministerie en de andere partijen in het strafproces en dat berust op een objectief criterium, meer bepaald het vervullen van opdrachten van openbare dienst, in het belang van de gemeenschap, met betrekking tot de opsporing en vervolging van misdrijven, en het vorderen van de toepassing van de strafwet, terwijl de andere procespartijen hun persoonlijk belang verdedigen ?

3. Schendt artikel 135, § 1, van het Wetboek van Strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in die zin geïnterpreteerd dat het openbaar ministerie slechts een ontvankelijk hoger beroep kan instellen tegen een beschikking van de raadkamer waarbij tot verwijzing van een of meerdere inverdinkinggestelden wordt besloten en dit terwijl het openbaar ministerie de buitenvervolginstelling van deze inverdinkinggestelde(n) vorderde, voor zover het openbaar ministerie bij schriftelijke conclusie een middel zoals bedoeld in artikel 135, § 2, van het Wetboek van Strafvordering heeft ingeroepen voor de raadkamer, en dit in het licht van het fundamenteel verschil dat bestaat tussen het openbaar ministerie en de andere partijen in het strafproces en dat berust op een objectief criterium, meer bepaald het vervullen van opdrachten van openbare dienst, in het belang van de gemeenschap, met betrekking tot de opsporing en vervolging van misdrijven, en het vorderen van de toepassing van de strafwet, terwijl de andere procespartijen hun persoonlijk belang verdedigen ? ».

De Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. J. Vanpraet en Mr. Y. Peeters, advocaten bij de balie te Brugge, heeft een memorie ingediend.

Bij beschikking van 12 juli 2017 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers E. Derycke en P. Nihoul te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van

die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 26 september 2017 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 26 september 2017 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

In het bodemgeschil moet de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak doen over het beroep dat de inverdenkinggestelden hebben aangetekend tegen hun verwijzing door de raadkamer naar de correctionele rechtbank. Ook het openbaar ministerie heeft beroep aangetekend tegen die verwijzing.

De verwijzende rechter is van oordeel dat het hoger beroep van het openbaar ministerie een algemene draagwijdte heeft en stelt zich de vraag of dat hoger beroep van het openbaar ministerie ontvankelijk is, in zoverre het rechtsmiddel enkel de bevestiging van de bestreden beschikking beoogt, meer bepaald wat betreft de verwijzing van de inverdenkinggestelde natuurlijke personen wegens feiten die zijn gesitueerd vanaf 20 mei 1995 en de verwijzing van de inverdenkinggestelde rechtspersonen wegens feiten die zijn gesitueerd vanaf 2 juli 1999.

De verwijzende rechter verwijst daarbij naar bepaalde rechtsleer die oordeelt dat het openbaar ministerie een bepaald belang moet laten gelden om ingevolge artikel 135, § 1, van het Wetboek van strafvordering een ontvankelijk hoger beroep in te stellen.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. Volgens de Ministerraad wenst de verwijzende rechter met de eerste en tweede prejudiciële vraag te vernemen of het openbaar ministerie, gelet op de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, een belang moet laten gelden om op ontvankelijke wijze hoger beroep te kunnen instellen tegen een beschikking van de raadkamer op grond van artikel 135, § 1, van het Wetboek van strafvordering en, in het bijzonder, tegen een beschikking van de raadkamer waarbij tot verwijzing van een of meerdere inverdenkinggestelden wordt besloten en dit terwijl het openbaar ministerie de buitenvervolginstelling van die inverdenkinggestelden vorderde.

De Ministerraad meent dat artikel 135, § 1, van het Wetboek van strafvordering kan worden geïnterpreteerd in die zin dat het aan het openbaar ministerie een onbeperkt recht toekent om hoger beroep in te stellen, of in die zin dat het aan het openbaar ministerie slechts het recht verleent om hoger beroep in te stellen mits het over een juridisch erkend belang beschikt.

A.1.2. Aangezien noch uit de tekst, noch uit de parlementaire voorbereiding van artikel 135, § 1, van het Wetboek van strafvordering blijkt dat het algemeen rechtens vereiste belang niet van toepassing zou zijn op het openbaar ministerie, dient, volgens de Ministerraad, te worden aangenomen dat het openbaar ministerie over een belang moet beschikken om hoger beroep in te dienen. Evenwel is het belang, waarover het openbaar ministerie moet beschikken, verbonden met de opdracht die het openbaar ministerie in het belang van de maatschappij vervult. Het heeft de opdracht om, waar het behoort, de strafvordering in te stellen, erover te waken dat de rechtspleging wettelijk en regelmatig verloopt en erop toe te zien dat de uitgesproken veroordelingen ten uitvoer worden gelegd (Cass., 19 mei 2015, AR P.14.0921N/5; 18 december 1991, nr. 9318; Grondwettelijk Hof, 14 december 2005, nr. 191/2005).

A.1.3. Aldus verzet artikel 135, § 1, van het Wetboek van strafvordering zich er niet tegen dat het openbaar ministerie hoger beroep zou instellen tegen de beschikking van de raadkamer waarbij tot verwijzing van een of meerdere inverdeninggestelden wordt besloten en dit terwijl het openbaar ministerie de buitenvervolginstelling van die inverdeninggestelden vorderde, aangenomen dat het openbaar ministerie moet beschikken over een belang als algemene voorwaarde voor de ontvankelijkheid van het rechtsmiddel en aangenomen dat de concrete invulling van het rechtens vereiste belang van het openbaar ministerie verschillend is van die van het rechtens vereiste belang van andere personen.

De eerste en de tweede prejudiciële vraag dienen ontkennend te worden beantwoord.

A.2.1. Met de derde prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter, volgens de Ministerraad, van het Hof te vernemen of artikel 135, § 1, van het Wetboek van strafvordering, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt wanneer het zo wordt geïnterpreteerd dat het openbaar ministerie slechts een ontvankelijk hoger beroep kan instellen tegen een beschikking van de raadkamer, voor zover het openbaar ministerie bij schriftelijke conclusie een middel, zoals bedoeld in artikel 135, § 2, van het Wetboek van strafvordering, heeft aangevoerd voor de raadkamer.

A.2.2. De Ministerraad verwijst naar de arresten nrs. 5/2002 en 58/2001 van het Hof, waarin het Hof, minstens impliciet, reeds over die problematiek uitspraak heeft gedaan. Aangezien de inverdeninggestelde de mogelijkheid heeft om, overeenkomstig artikel 135, § 2, van het Wetboek van strafvordering, bij de kamer van inbeschuldigingstelling hoger beroep in te stellen op grond van onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden die invloed hebben op een handeling van het onderzoek of op de bewijsverkrijging, met de bedoeling de onregelmatigheden te zuiveren vooraleer de zaak naar de vonnisrechter wordt verwezen, en de opdracht van het openbaar ministerie niet beperkt is tot de zuivering uit het onderzoek van bepaalde onregelmatigheden, dient te worden aangenomen dat de ontvankelijkheid van het hoger beroep van het openbaar ministerie niet afhankelijk moet worden gemaakt van het aanvoeren van een middel bij schriftelijke conclusie.

De derde prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

- B -

B.1. De drie prejudiciële vragen betreffen artikel 135, § 1, van het Wetboek van strafvordering, dat bepaalt :

« Het openbaar ministerie en de burgerlijke partij kunnen hoger beroep instellen tegen alle beschikkingen van de raadkamer ».

B.2. Met de eerste en tweede prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter van het Hof te vernemen of die bepaling bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet wanneer zij aldus wordt geïnterpreteerd dat het openbaar ministerie een onbeperkt recht van hoger beroep heeft tegen een beschikking van de raadkamer, zonder dat hierbij een bijzonder juridisch belang moet worden aangetoond (eerste prejudiciële vraag), dan wel dat het openbaar ministerie een onbeperkt recht van hoger beroep heeft tegen een beschikking van de raadkamer, waarbij het een bijzonder juridisch belang moet aantonen (tweede prejudiciële vraag).

De verwijzende rechter wenst derhalve van het Hof te vernemen of het openbaar ministerie al dan niet een belang moet laten gelden om op ontvankelijke wijze hoger beroep te kunnen instellen tegen een beschikking van de raadkamer. Hij vergelijkt de situatie van het openbaar ministerie met die van de andere partijen in het strafproces.

B.3. Het Hof beperkt zijn onderzoek tot het geval waarin door het openbaar ministerie hoger beroep wordt ingesteld tegen een beschikking van verwijzing van de raadkamer, terwijl het openbaar ministerie de buitenvervolginstelling vorderde.

B.4. Tussen het openbaar ministerie, enerzijds, en de andere partijen in een strafproces, anderzijds, bestaat een fundamenteel verschil dat op een objectief criterium steunt: het openbaar ministerie vervult, in het belang van de gemeenschap, de opdrachten van openbare dienst met betrekking tot de opsporing en de vervolging van de misdrijven (artikelen 22 tot 47bis van het Wetboek van strafvordering) en vordert de toepassing van de strafwet (artikel 138 van het Gerechtelijk Wetboek), terwijl de andere partijen hun persoonlijk belang verdedigen.

B.5. De specifieke situatie van het openbaar ministerie biedt een redelijke verantwoording voor het feit dat, wanneer het onderzoek eindigt met een beschikking van verwijzing die geen einde maakt aan de strafvordering waarmee het openbaar ministerie is belast, terwijl het openbaar ministerie een buitenvervolginstelling vorderde, dit laatste bij de uitoefening van zijn wettelijke opdracht in hoger beroep onder meer het bestaan kan doen gelden van bezwaren die het toch voldoende acht om de inverdenkinggestelde naar het vonnisgerecht te laten verwijzen, terwijl de inverdenkinggestelde niet over hetzelfde rechtsmiddel beschikt tegen een verwijzingsbeschikking.

Evenwel dient te worden vastgesteld dat de verwijzingsbeschikking de inverdenkinggestelde wel de mogelijkheid biedt al zijn verweermiddelen voor de feitenrechter te doen gelden, waarbij hij tevens kan opwerpen dat het openbaar ministerie initieel de buitenvervolginstelling vorderde.

B.6. De aard van de belangen die het openbaar ministerie verdedigt, verantwoordt eveneens dat zijn beroep ontvankelijk is, zelfs wanneer de beschikking van de raadkamer die

het aanvecht, niet overeenstemt met zijn vorderingen. Bovendien voeren de leden van het openbaar ministerie hun opdrachten uit onder gezag van de procureur-generaal bij het hof van beroep, waarbij zij een onafhankelijkheid genieten die hun bij artikel 151, § 1, van de Grondwet wordt gewaarborgd, zodat niet ervan kan worden uitgegaan dat het standpunt van een van zijn leden wordt opgelegd aan de andere leden van het openbaar ministerie, noch, meer bepaald, dat dit standpunt de procureur-generaal verhindert de leidinggevende functie die hem door het Gerechtelijk Wetboek is toevertrouwd, uit te oefenen.

B.7. De eerste en de tweede prejudiciële vraag dienen ontkennend te worden beantwoord.

B.8. Met de derde prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter van het Hof te vernemen of artikel 135, § 1, van het Wetboek van strafvordering bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in de interpretatie dat het openbaar ministerie slechts een ontvankelijk hoger beroep kan instellen tegen een beschikking van de raadkamer waarbij hetgeen het openbaar ministerie heeft gevorderd niet werd gevolgd, voor zover het openbaar ministerie bij schriftelijke conclusie een middel als bedoeld in artikel 135, § 2, van het Wetboek van strafvordering heeft aangevoerd voor de raadkamer.

B.9. Artikel 135, § 2, van het Wetboek van strafvordering bepaalt :

«De inverdenkinggestelde kan in geval van onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden als bedoeld in artikel 131, § 1, of met betrekking tot de verwijzingsbeschikking, beroep instellen tegen de verwijzingsbeschikkingen bepaald in de artikelen 129 en 130, onverminderd het in artikel 539 van dit Wetboek beoogde hoger beroep. Hetzelfde geldt voor de gronden van niet-ontvankelijkheid of van verval van de strafvordering. Het hoger beroep is in geval van onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden als bedoeld in artikel 131, § 1, slechts ontvankelijk indien het middel bij schriftelijke conclusie is ingeroepen voor de raadkamer. Hetzelfde geldt voor de gronden van niet-ontvankelijkheid of van verval van de strafvordering, behalve wanneer ze zijn ontstaan na de debatten voor de raadkamer ».

Artikel 135, § 2, van het Wetboek van strafvordering onderwerpt het hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de verwijzingsbeschikking van de raadkamer niet aan een ontvankelijkheidsvoorwaarde. Het hoger beroep van de inverdenkinggestelde wordt daarentegen wel onderworpen aan een ontvankelijkheidsvoorwaarde; hij kan op grond van onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden als bedoeld in artikel 131, § 1, slechts op

ontvankelijke wijze hoger beroep instellen indien het middel bij schriftelijke conclusie werd aangevoerd voor de raadkamer.

B.10. Zoals is vermeld in B.4 bestaat er tussen het openbaar ministerie en de inverdenkinggestelde een fundamenteel verschil dat op een objectief criterium steunt. Dat verschil biedt een redelijke verantwoording voor het feit dat het openbaar ministerie, totdat de zaak voor de raadkamer wordt gebracht, prerogatieven geniet waarvan de grondwettigheid niet kan worden beoordeeld door zijn situatie te vergelijken met die van de inverdenkinggestelde.

B.11. Aangezien evenwel de wetgever na afloop van het onderzoek een procedure voor de raadkamer invoert die grondig verschilt van die voor het vonnisgerecht, hij een debat op tegenspraak mogelijk maakt tussen het openbaar ministerie en de inverdenkinggestelde, hij aan de burgerlijke partij, die particuliere belangen verdedigt, de mogelijkheid biedt om aan dat debat deel te nemen en hij tot slot een beroep organiseert tegen de beslissing van de raadkamer, kunnen de ontvankelijkheidsvereisten van dat beroep alleen verschillen naar gelang van de persoon die het instelt, wanneer die verschillende behandeling redelijk is verantwoord.

B.12. De mogelijkheid voor de inverdenkinggestelde om bij de kamer van inbeschuldigingstelling hoger beroep in te stellen op grond van onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden die invloed hebben op een handeling van het onderzoek of op de bewijsverkrijging, beoogt de zuivering van de onregelmatigheden uit het onderzoek te laten plaatsvinden vooraleer de zaak naar de vonnisrechter wordt verwezen, aangezien eenieder er belang bij heeft dat de zuivering van onregelmatigheden uit het vooronderzoek plaatsvindt vooraleer de zaak naar de vonnisrechter wordt verwezen.

Gelet op hetgeen is vermeld in B.4 is de opdracht van het openbaar ministerie van algemeen belang, te weten de opsporing en vervolging van misdrijven, alsook het vorderen van de toepassing van de strafwet. De aard van de belangen die het openbaar ministerie verdedigt, verantwoordt derhalve dat zijn beroep ontvankelijk is, zonder dat hij daartoe een middel in een schriftelijke conclusie dient aan te voeren.

B.13. De derde prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

NIET VERBETERDE KOPIE

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 135, § 1, van het Wetboek van strafvordering schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 9 november 2017.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

E. De Groot

NIET VERBETERDE KOPIE